

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 6Tdo/1/2018
Identifikačné číslo spisu: 3716010278
Dátum vydania rozhodnutia: 14.11.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Štefan Michálik
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:3716010278.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Štefana Michálika a sudcov JUDr. Gabriely Šimonovej a JUDr. Viliama Dohňanského, na verejnom zasadnutí konanom 14. novembra 2018 v Bratislave, v trestnej veci obvineného S. I., pre zločin týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a/, písm. b/, ods. 3 písm. d/ Tr. zák., s poukázaním na § 138 písm. b/ Tr. zák., a prečin výtržníctva podľa § 364 ods. 1 písm. a/, ods. 2 písm. d/ Tr. zák., s poukázaním na § 139 ods. 1 písm. c/ Tr. zák., vedenej na Okresnom súde Považská Bystrica pod sp. zn. 2 T 148/2016, o dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 24. mája 2017, sp. zn. 23 To 43/2017, po zistení dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. a takto

rozhodol:

Rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne z 24. mája 2017, sp. zn. 23 To 43/2017,

b o l p o r u š e n ý z á k o n

v ustanoveniach § 321 ods. 1 písm. d/, § 322 ods. 3 Tr. por., § 208 ods. 3 písm. d/ a § 138 písm. b/ Tr. zák. v p r o s p e c h obvineného S. I..

Napadnutý rozsudok krajského súdu sa z r u š u j e v celom rozsahu.

Z r u š u j ú sa aj ďalšie rozhodnutia obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad.

Krajskému súdu v Trenčíne sa p r i k a z u j e, aby vec v potrebnom rozsahu z n o v u p r e r o k o v a l a r o z h o d o l.

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Považská Bystrica zo 4. apríla 2017, sp. zn. 2 T 148/2016 (ďalej len ako „okresný súd" alebo „prvostupňový súd"), bol obvinený S. I. uznaný za vinného zo zločinu týrania

blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a/, písm. b/, ods. 3 písm. d/ Tr. zák., s poukázaním na § 138 písm. b/ Tr. zák. a prečin výtržníctva podľa § 364 ods. 1 písm. a/, ods. 2 písm. d/ Tr. zák., s poukázaním na § 139 ods. 1 písm. c/ Tr. zák., na tom skutkovom základe, že

v presne nezistenom čase od 25. novembra 2013 do 20. apríla 2014 a následne od 21. apríla 2014 do 28. marca 2016, od 30. marca 2016 do 10. apríla 2016 a od 11. apríla 2016 do 18. mája 2016, v byte na adrese K. G., N. XXXX/XX-X, spôsobil fyzické a psychické utrpenie svojej manželke, X. I., t. č. F., s ktorou žil v spoločnej domácnosti tak, že jej pod vplyvom alkoholu opakovane bezdôvodne vulgárne nadával, fyzicky ju napádal, najmä údermi rukami do oblasti tváre a hornej časti tela, sácal do nej a vyhrážal sa jej zabitím, a to minimálne jedenkrát aj s nožom v ruke, zaháňajúc sa na ňu stoličkou a zvesenými interiérovými dverami, hádzal do nej taniere, poháre a jedlo, vyčítal jej, že sa nevhodne oblieka a správa, pričom takto konal v denných, ako aj nočných a skorých ranných hodinách, čím jej odopieral spánok a popísaným konaním jej spôsobil fyzické zranenia, najmä krvné podliatiny a drobné škrabance na rôznych častiach tela a vyvolával u nej neustály psychický stres, prejavujúci sa v nechutenstve a bolestiach hlavy so zvracaním, v dôsledku čoho bola X. I., t. č. F., nútená minimálne trikrát, v mesiaci október 2014, február 2016 a 8. mája 2016, nútená opustiť spolu s dvomi maloletými deťmi ich spoločnú domácnosť a bývať u svojich rodičov; dňa 18. mája 2016, asi o 12.10 hod. pod vplyvom alkoholu v predajni „H. K.“ na J. ulici č. XXX v K. G., v prítomnosti najmenej ďalších dvoch osôb, fyzicky napadol X. I., t. č. F., tak, že vošiel do predajne, kde jej vulgárne nadával a zatlačil ju do zadnej časti predajne, kde ju oboma rukami chytil za ramená a sotil ju do zadných dverí predajne, v dôsledku čoho spadla na zem, kde ju opakovane udieral päťami do hlavy, pričom jej vulgárne nadával a vyhrážal sa jej zabitím a až na naliehanie ďalšej zamestnankyne pekárne upustil od ďalšieho konania, čím X. I., t. č. F., spôsobil otras mozgu ľahkého stupňa, pomliaždenie a opuch tváre vpravo, odreninu dolnej pery, pomliaždenie a opuch v oblasti temena vľavo, pomliaždenie ľavého ramena a pomliaždenie ľavého lakťa, čo si vyžiadalo jej objektívnu liečbu v trvaní 12 dní, počas ktorej bola obmedzená v bežnom spôsobe života nutnosťou dodržiavania fyzického a psychického kludu, pričom obvinený takýmto svojím konaním vzbudil u X. I., t. č. F., dôvodnú obavu, že svoje vyhrážky, vzhľadom na predchádzajúce útoky uskutoční.

Za to bol obvinenému uložený podľa § 208 ods. 3 Tr. zák., za použitia § 41 ods. 1 Tr. zák., § 38 ods. 2 Tr. zák., § 36 písm. j/ Tr. zák., § 37 písm. h/ Tr. zák. úhrnný trest odňatia slobody v trvaní 7 rokov, na výkon ktorého súd obvineného zaradil podľa § 48 ods. 2 písm. a/ Tr. zák. do ústavu na výkon trestu odňatia slobody s minimálnym stupňom stráženia.

Poškodenú X. I., t. č. F., okresný súd s nárokom na náhradu škody podľa § 288 ods. 1 Tr. por. odkázal na civilné sporové konanie.

Rozsudok okresného súdu napadol riadne a včas odvolaním obžalovaný a poškodená.

Krajský súd v Trenčíne rozsudkom z 24. mája 2017, sp. zn. 23 To 43/2017 (ďalej len ako „odvolací súd“ alebo „druhostupňový súd“), podľa § 321 ods. 1 písm. d/ Tr. por. zrušil rozsudok okresného súdu v celom rozsahu a za nezmeneného skutkového stavu podľa § 322 ods. 3 Tr. por. uznal obvineného za vinného zo zločinu týrania blízkej a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a/, písm. b/ Tr. zák. v súbehu s prečinom výtržníctva podľa § 364 ods. 1 písm. a/, ods. 2 písm. d/ Tr. zák. s prihliadnutím na § 139 ods. 1 písm. c/ Tr. zák.

Obvinenému za to odvolací súd podľa § 208 ods. 1 Tr. zák. s použitím § 36 písm. j/ Tr. zák., § 37 písm. h/ Tr. zák., § 38 ods. 2 Tr. zák. a § 41 ods. 1 Tr. zák. uložil úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 3 rokov nepodmienečne. Pre výkon tohto trestu súd obvineného podľa § 48 ods. 2 písm. a/ Tr. zák. zaradil do ústavu na výkon trestu odňatia slobody s minimálnym stupňom stráženia.

Podľa § 288 ods. 1 Tr. por. odvolací súd odkázal poškodenú s jej nárokom na náhradu škody na civilný proces a zároveň jej odvolanie podľa § 319 Tr. por. zamietol.

Zmenu právnej kvalifikácie skutku (vypustením kvalifikačného znaku podľa § 208 ods. 3 písm. d/ Tr. zák. s poukázaním na § 138 písm. b/ Tr. zák.) odvolací súd odôvodnil tým, že obvinený sa síce mal protiprávneho konania dopúšťať počas doby dva a pol roka, avšak táto celková doba bola do určitej miery prerušená konaním obvineného, ktoré zakladalo znaky priestupkov, za čo niesol zodpovednosť v osobitnom konaní. Nie nepodstatnou sa podľa odvolacieho súdu javí aj tá skutočnosť, že poškodená v októbri 2014, vo februári 2016 a v máji 2016 opustila spoločnú domácnosť, teda v tejto dobe tiež zo strany obvineného nedochádzalo k jej aktívnemu týraniu. Podľa odvolacieho súdu nebol dôvod neveriť obvinenému, že aj v tomto období prežívali s poškodenou normálne, nenarušené manželské spolužitie, vrátane výchovy maloletých detí, a to prinajmenšom v dobe, keď sa poškodená vrátila do spoločnej domácnosti a kedy nepochybne bol obvinený ako manžel a otec dobrý. Odvolací súd svoje rozhodnutie ďalej odôvodnil tým, že pre naplnenie prísnejšieho zákonného znaku „po dlhší čas“, musí byť toto obdobie pomocou dátumov v skutkovej vete rozsudku vymedzené tak, že k týraniu dochádza po celú túto dobu bez toho, aby počas dní, kedy inak k týraniu nedochádza, manželia viedli „riadny“ manželský a rodinný život. Je teda potrebné, aby počas celého časového úseku páchania trestnej činnosti, ktorý má vykazovať znaky „dlhšieho času“, bolo spôsobované poškodenou fyzické a psychické utrpenie.

Na podklade týchto skutočností generálny prokurátor Slovenskej republiky využil svoje oprávnenie v zmysle § 369 ods. 2 písm. a/ Tr. por. a v predmetnej trestnej veci, proti rozsudku odvolacieho súdu a v neprospech obvineného, z dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por., podal dovolanie, ktoré bolo okresnému súdu doručené 29. septembra 2017.

Generálny prokurátor v tomto dovolaní, poukazujúc na správnosť skutkových zistení, ku ktorým dospeli vo veci konajúce súdy, namietol odvolacím súdom zmenenú právnu kvalifikáciu skutku v tom, že vypustil ustanovenie § 208 ods. 3 písm. d/ Tr. zák. (závažnejší spôsob konania), s poukázaním na § 138 písm. b/ Tr. zák. (páchanie trestného činu po dlhší čas).

Podľa názoru generálneho prokurátora sa nemožno stotožniť so závermi odvolacieho súdu, a to najmä s jeho argumentáciou o prerušení celkovej doby týrania konaním obvineného, zakladajúcim znaky priestupkov, za ktoré bol v osobitnom konaní trikrát postihnutý, a síce dňa 20. apríla 2014, 29. marca 2016 a 10. apríla 2016. Obdobne sa podľa neho nemožno stotožniť s názorom odvolacieho súdu ani v tom, že v prospech obvineného by mal vyznieť fakt, že poškodená bola v dôsledku protiprávneho konania obvineného nútená opúšťať ich spoločnú domácnosť. Ani záver, ku ktorému odvolací súd dospel v odôvodnení svojho rozsudku, že v prinajmenšom v dobe, keď sa poškodená vrátila do spoločnej domácnosti, bol obvinený nepochybne ako manžel a otec dobrý, nemá podľa generálneho prokurátora žiadnu oporu vo vykonanom dokazovaní a v ustálenom skutkovom stave, ktorý odvolací súd vôbec nenamietal.

V súlade s touto argumentáciou generálny prokurátor Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len ako „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) navrhol, aby podľa § 386 ods. 1 Tr. por. vyslovil, že rozsudkom krajského súdu bol porušený zákon v ustanoveniach § 321 ods. 1 písm. d/, § 322 ods. 3 Tr. por., § 208 ods. 3 písm. d/ a § 138 písm. b/ Tr. zák. v prospech obvineného. Aby podľa § 386 ods. 2 Tr. por. zrušil rozsudok krajského súdu a podľa § 388 ods. 1 Tr. por. prikázal krajskému súdu, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

V podaní doručenom okresnému súdu dňa 4. decembra 2017 námestník okresného prokurátora Okresnej prokuratúry Považská Bystrica uviedol, že považuje za bezpredmetné vyjadrovať sa k dovolaniu, keďže bolo podané generálnym prokurátorom ako oprávnenou osobou na podnet dozorujúceho prokurátora, ako jednej zo strán konania.

K dovolaniu obvineného sa prostredníctvom obhajkyne vyjadril obvinený podaním, ktoré bolo okresnému súdu doručené dňa 21. decembra 2017. Poukazujúc na správnosť záverov odvolacieho súdu, obvinený navrhol najvyššiemu súdu, aby dovolanie generálneho prokurátora odmietol ako nedôvodné podľa § 382 písm. c/ Tr. por.

Prostredníctvom splnomocneného zástupcu sa poškodená k predmetnému dovolaniu vyjadrila podaním, ktoré bolo okresnému súdu doručené dňa 22. mája 2018 tým spôsobom, že sa v plnom rozsahu stotožňuje s argumentáciou generálneho prokurátora a v zmysle toho navrhla rozhodnúť spôsobom uvedeným v tomto dovolaní.

Najvyšší súd po preskúmaní dovolania na podklade spisu zistil, že dovolanie bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu (§ 368 ods. 1, ods. 2 písm. h/, § 566 ods. 3 Tr. por.), oprávnenou osobou (§ 369 ods. 2 písm. a/, § 373 ods. 1 Tr. por.) v zákonnej lehote, na príslušnom súde (§ 370 ods. 1, ods. 3 Tr. por.) a spĺňa i všetky obligatórne obsahové náležitosti (§ 374 ods. 1, ods. 2, ods. 3 Tr. por.).

Dovolací súd po preskúmaní spisového materiálu dospel k záveru, že dovolateľom namietaný dovolací dôvod uvedený v § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. v posudzovanom prípade bol naplnený.

Podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

Trestného činu týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 Tr. zák. sa dopustí ten, kto blízkej osobe alebo osobe, ktorá je v jeho starostlivosti alebo výchove, spôsobí fyzické utrpenie alebo psychické utrpenie, a síce podľa písm. a/ bitím, kopaním, údermi, spôsobením rán a popálením rôzneho druhu, ponižovaním, pohŕdavým zaobchádzaním, neustálym sledovaním, vyhrážaním, vyvolávaním strachu alebo stresu, násilnou izoláciou, citovým vydieraním alebo iným správaním, ktoré ohrozuje jej fyzické alebo psychické zdravie alebo obmedzuje jej bezpečnosť; a podľa písm. b/ bezdôvodným odopieraním stravy, oddychu alebo spánku alebo odopieraním nevyhnutnej osobnej starostlivosti, ošatenia, hygieny, zdravotnej starostlivosti, bývania, výchovy alebo vzdelávania.

Podľa odseku 3 písm. d/ citovaného ustanovenia, odňatím slobody na 7 rokov až 15 rokov sa potrestá páchatel', ak spácha čin uvedený v odseku 1 závažnejším spôsobom konania. Podľa § 138 písm. b/ Tr. zák. sa závažnejším spôsobom konania rozumie páchanie trestného činu po dlhší čas.

Dovolací súd sa stotožnil s argumentáciou odvolacieho súdu v tom rozsahu, že použitie zákonného znaku v podobe páchania trestných činov po dlhší čas prichádza do úvahy najmä pri trestných činoch, kde páchatel' pácha trestnú činnosť po dobu podstatne dlhšiu, než je obvyklá doba páchania danej trestnej činnosti.

Túto úvahu však najvyšší súd dopĺňa v tom, že nie je možné pre jednotlivé trestné činy, uvedené v osobitnej časti Trestného zákona, určiť paušálne časové obdobie, po prekročení ktorého je nevyhnutné aplikovať kvalifikačný znak páchania trestného činu po dlhšiu dobu. Tento záver platí aj opačne, teda o páchaní trestného činu po dlhší čas možno uvažovať aj v prípade, ak k protiprávnemu konaniu dochádza po kratšiu dobu, než je doba obvyklá pre konkrétny trestný čin. Totiž pre správne posúdenie otázky, či páchatel' trestného činu týrania blízkej osoby a zverenej osoby sa tohto činu dopúšťal po dlhšiu dobu, je určujúcim faktorom nielen celková doba, počas ktorej dochádzalo k týraniu (formálny prístup), ale aj posúdenie toho, akým spôsobom, t. j. v akej intenzite a početnosti dochádzalo k protiprávnym atakom zo strany páchatel'a (materiálny prístup). Pre správne určenie právnej kvalifikácie skutku je preto nevyhnutný prísne individuálny prístup so zreteľom na všetky okolnosti posudzovaného prípadu.

V zmysle tejto úvahy je tak nevyhnuté zohľadniť, že so stúpajúcou závažnosťou trestného činu sa bude za „dlhší čas“ považovať kratší časový interval, než pri menej závažnom trestnom čine (s nižšou trestnou sadzbou). V závislosti na konkrétnych okolnostiach preto nie je vylúčené, aby i doba niekoľkých mesiacov naplnila zákonný kvalifikačný znak podľa § 208 ods. 3 písm. d/ Tr. zák. (uznesenie najvyššieho súdu zo 7. februára 2012, sp. zn. 4 Tdo 6/2012, alebo aj uznesenie najvyššieho súdu zo 17. februára 2016, sp. zn. 3 Tdo 89/2015).

Najvyšší súd ďalej poznamenáva, že pre naplnenie skutkovej podstaty trestného činu týrania blízkej

osoby a zverenej osoby neznamená, že páchatel' musí psychické či fyzické násilie, ponížujúce či iné konanie vyvíjať denne. Postačuje aj opakovanie sa v určitej forme v rámci časového obdobia tak, aby jednotlivé čiastkové útoky neboli oddelené príliš dlhým časovým úsekom, čo by malo vplyv na subjektívne vnímanie poškodenej (uznesenie najvyššieho súdu z 27. februára 2017, sp. zn. 2 Tdo 5/2017).

Dovolací súd, plne rešpektujúc skutkové zistenia nižších súdov, dospel k záveru, že v skutkovej vete tak, ako bola ustálená okresným súdom a ktorej znenie si osvojil aj odvolací súd, je obsiahnutý aj zákonný kvalifikačný znak trestného činu podľa § 208 ods. 3 písm. d/ Tr. zák. s poukazom na § 138 písm. b/ Tr. zák., t. j. páchanie trestného činu po dlhší čas. V zmysle uvedeného dovolací súd odkazuje na správnosť úvah a argumentácie generálneho prokurátora, ktoré tvoria obsah jeho dovolania (osobitne vo vzťahu k trvaniu protiprávneho konania páchatel'a v posudzovanom prípade) a ktoré sú uvedené vyššie. Ak by odvolací súd vzhľadom na pripustené doplnené dokazovanie, ktoré by malo vplyv na skutkové zistenie, dospel k inému právnemu posúdeniu konania obžalovaného, jeho postup by nebol predčasný, a teda nezákonný.

Najvyšší súd sa bližšie nezaoberal právnou kvalifikáciou trestného činu výtržníctva podľa § 364 ods. 1 písm. a/, ods. 2 písm. d/ Tr. zák., nakoľko táto okolnosť nebola dovolateľom namietaná.

Dovolací súd nerozhodoval o väzbe obvineného v zmysle § 380 Tr. por., pretože obvinený bol uznesením Okresného súdu Trnava z 18. mája 2018, sp. zn. 6 Pp 53/2018, právoplatným dňa 22. mája 2018, podmienene prepustený z výkonu trestu odňatia slobody, ktorý mu bol uložený v predmetnej trestnej veci.

Najvyšší súd vzhľadom na to, že generálny prokurátor podal dôvodné dovolanie v neprospech obvineného, rozhodol o tomto dovolaní na verejnom zasadnutí (§ 382a, § 383 Tr. por.).

Na podklade týchto úvah, najvyšší súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu opravný prostriedok nie je prípustný.